

עוף האמנות זקוק ללול חם, כדי להטיל את ביציו

זאת תה אסימטרית

פה אפשר לעשות עסקים. להפגש עם מנהלי הוצאות ספרים ולסכם בראשי פרקים את תוכן החווה. לקבל הזמנות למצבות זכרון ולמצוא קונים בעלי קירות לתמונות המשתקקות לקיר. הצרכנים והיצרנים בגוף אחד. לשוחח

עם המבקרים לאחר הפרמיירה ולקבל תפקידים במחזה חדש. בקיצור, כאן לא אוכלת המוזה לחם-עוני. ואל תשלו את עצמכם — זהו משכנה האמיתי של התרבות הישראלית, על הטוב והרע שבה. פה יושבים אלה שכבר למדו איך להגיד מה שיש להם להגיד.

★ ★ ★ אפרוחים של אינקובטור

אין כוונתנו חלילה לדבר סרה במשכנים אלה. כן ירבו ויברכו עושיהם. והלואי והיו מטפחים בארץ את האמנות כשם שמטפחים את האמנים. ובאמת אין לנו במה להתבייש בפני העולם הגדול, בו נמקים האמנים בעלויות גג ובמרתפים, מועמדים לשחפת ורעבים כרוג'ות. ואין לנו מאומה נגד שלטון המפלגות והשלטון בעניני הרוח. המחיר הוא טוב, הוגן, וקשה להתאונן על קיפוח.

כמה מאלה שביקרו בפאריס התרשמו קשות ממצב האמנים הישראליים שם והוציאו את דיבתם רעה לאמור: רעבים הם, קבצנים הם. ואמנם בושא היא לאמן המכבד את עצמו לגלות למקום תורה ולהתענות, ימי זוהר רומנטיים אלה עברו ללא שוב. אמן ללא מקום עבודה קבוע, שעבודתו אינה חלק מריהוט הדירה וחדר האוכל, הריהוט תלוש מהמציאות ומקומו לא יכירו בחברה מתחששת. אין שום ריב ומחלוקת בין איש הרוח ובין החברה. המחלוקת היא רק על המחיר והאחוזים. עולם שבו האמנות היא צפור דרור פראית ובלתי אחראית הוא עולם זר לנו. עוף האמנות זקוק ללול חם כדי להטיל את ביציו, ואור החשמל מעלה את אחוזי ההטלה והאפרוחים הנולדים באינקובטור גם להם זכות קיום.

אבל על כורסה טובה נעים לשוחח על מה שאין עדיין.

סאת עמוס קיין

אולי גם סליבוויץ

ה צדק הפוליטי מחייב אותנו לעבור למפלגה הבאה. זהו המדור. הצעיר בין המועדונים. אם קודם היתה אינטליגנציה עובדת, הרי אין ספק שכאן יש לנו ענין באינטליגנציה יוצרת. החידוש הגדול כאן הוא בשני האולמות, האחד לתרבות והשני לבידור. אולם התרבות הוא מלאכת מחשבת אדריכלית, והוא כולל את מיטב החידושים. כאן תענוג למרצה להשען על הקתדרה המצוחצחת, ליד המיקרופון, על הבמה הנאה. התקרה מרוצפת במין תבן, ירושת הערבים, ועל הקירות פרושות מחצלות. כמה שזה יכול להיות יפה.

אך בואו למסעדה, זה באמת כדאי. דומה בדיוק לפונדק קטן ונעים, בהרי האלפים. שולחנות קטנים, על כל שולחן מנורה קטנה עם סוכך נחמד. כאן אפשר לאכול ארוחה משובחת ב"1.200 ל", ובשום אופן לא תוכל לקרוא לחבר המגיש בשם מלצר. הוא עושה רושם של בעל הכרה אף הוא. הקוניאק שם זול וטוב מזה שבכסית. ואם יתהדקו היחסים שהתקלקלו עם יוגוסלביה, נזכה מפעם לפעם גם גם לסליבוויץ. בקרוב יעמוד במקום זה פסל של מדורה, של יצחק דנציגר, ורק בגלל זה כדאי יהיה לבוא.

אגב, לא נכון שהציונות מפריעה לאמנות החדישה. בעינינו זה יש ספור המפריך את הגירסה. חברת שוהם, המקשטת את אניות השילומים בתמונות לפי נושאים, הזמינה אצל אחד הפסלים שלנו עבודה על הנושא תיאודור הרצל, לאנה תיאודור הרצל. נושא הפסל צריך היה להיות אלטנולינד, ומקומו בין הבאר והסיפון. הפסל שאל איזה רהיט הם רוצים לעשות על הנושא אלטנולינד, ליד הבאר, אבל שוהם לא נבהלה והציעה שיעשה פסל אבסטרקטי מברזל, שהוא חומר ישן-חדש.

במדורה די שמה, קרוב מאד לכסית, והקהל מורכב משני המינים. פעם היו אומרים בתל-אביב שיש נערות שצריך לעבור אתן רק ברחוב ריינס. זה לא נכון ביחס למועדוננו זה, השוכן בריינס פינת גורדון.

★ ★ ★ אלה שכבר למדו

אבל נעזוב את הנוער התועה הזה. המקום המכובד, הרפרונסטיבי והציב ביותר הוא מילוא. כבר מראשי התיבות אפשר לראות שיש בזה כוונה. זה לא סתם מילוא, אלא מועדון לסופרים ואמנים. כאן הסגנון הוא הסתר רותי, או יותר נכון, לאומי.

כבר הוליוו הצהוב הכבד אומר כולו הדירה. בצל וי לון שכה יכולה התרבות הישראלית להיות בטוחה מ כל זעזוע. יש אבא, אכילה גסה לא אוכלים כאן, אבל התה משוכח וזול, 150 פ" רוסה, עם לימון. מכל ה אנשים היושבים כאן ערב ערב לא תמצא אחד ה משלם בעד כרטיס לתיאטרון. וזה קהל המומונים להצגות הבכורה.

הנה ד"ר גמזו, הטוען ש עוד תקום כאן אמנות יש ראלית. אנתנו מאמינים לו בנפש חפצה. והנה מלכין (הקשיש) וזמורה ושחקני הבימה והציירים המכובדים, שתמונותיהם תלויות לא רק במזיאון אלא גם כאן. ואין זה נכון שכבוד הוא רק פונקציה של גיל. לפע" מים קורה ההפך, והגיל הוא תולדה של הכבוד.

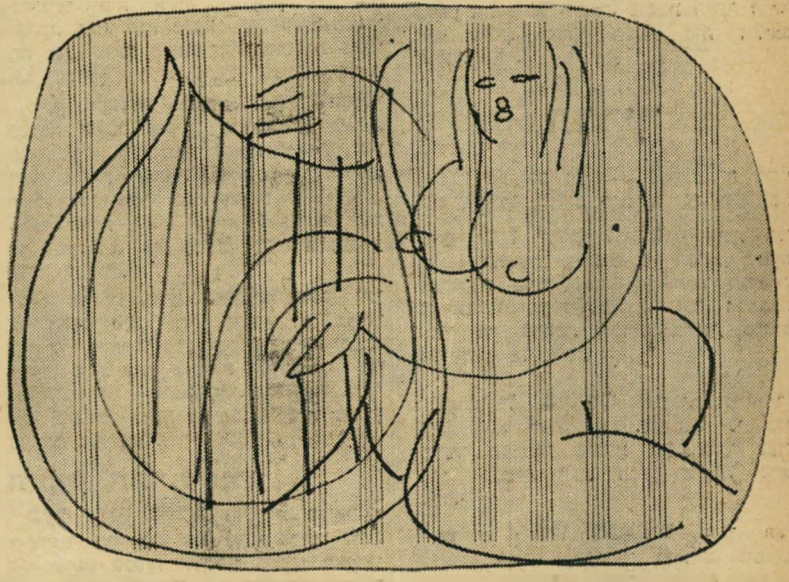
ה תרבות הישראלית היא ילד רחוב, אבל היא גדלה ברחוב טוב: דיונוף. רחוב נקי, מטופח, ובאמצעו כיכר ובה מורקה שבה משתעשעות המוזות כל ימות השנה, ולידה מעמידים תוחמים ביום העצמאות. בארץ שבה בונים שיכונים לסופרים ומעניקים כפרים לאמנים, בארץ הברוכה במוסדות ציבור למיניהם ואין בה אפילו משתנה הגונה ליחיד, יש לאיש הרוח לאן ללכת בערב. אין הוא חייב לשבת כלוא בשיכון השומם, או להתערב בהמון העם. מפלגות הפועלים שלנו דאגו לו על הצד היותר טוב, ושלא על מנת לקבל פרס. הדאגה לבשה את ביטויי הנאות בשלושת המועדונים לאינטליגנציה העובדת — מילוא, צוותא והמדורה.

הרחוב, דיונוף הנ"ל, זורם מדרום לצפון, אך חילוקי הדעות חוצים אותו גם ממזרח למערב, כראוי לעולמנו. יצויין כי מילוא המפא"י שוכן ממערב לרחוב דיונוף, ואילו המדורה של אחדות העבודה ממזרח. צוותא שוכן בצפון הרחוק, כמעט בסיביר. כי על כן הוא מועדונה של מפי"ם.

★ ★ ★ לא בעיר, לא בכפר

נ תחיל מהצפון, כי מצפון תיפתח הרעה. זהו המועדון לתרבות מתקדמת, מיסודו של אברהם שלונסקי. הוא החמור והרציני מבין השלושה, ללא ספק. כבר בכניסה רואים שאין זה תחליף לבית קפה, אלא קורת גג לגיבוש הדעות. הישיבה היא כמו בחדר קריאה בקיבוץ. הריהוט והתאורה על סהר הפשטות והחומרה האסתטיות, ללא פרכוס. על הקירות תמונות של ציירי הקיבוץ הארצי ותומכיו. על השולחנות מבוחר מעתונות הארץ והעולם — מע"ה, המשמר — עד אונגו. אין רהט, אין מלמול ואין ציוץ. אנשים קוראים בשתיקה, בהתרכזות. זה לא בילוי, וזהי עבודה. בית היוצר לנשמת האדם העובד בערפילי המאה העשרים.

הפרצופים — בעלי הכרה. עוזבי קיבוצים מסיבות אישיות או משפחתיות, או חברי קיבוצים בתפקיד בע"ר, או מדריכי נוער. מכלל אנשי כפר כבר יצאו ולכלל אנשי עיר לא הגיעו. זה ניכר בתלבושת ובסבר הפנים. כאן לא יושבים אנשי המקצוע, נותני הטון וקובעי דעת הקהל התרבותית, אלא סתם קהל הקוראים. בעלי ההכרה והורישות, כמובן. בערבי שבת נערכים כאן סימפוזיונים, ויכוחים, הרצאות בלחית הדגמות, קונצרטים וכל מיני עניינים. ההשתתפות ערה, ובכלל אין לאן ללכת בתל-אביב ביום ששי בערב. יום יבוא ויפתחו כאן קברס, אך עוד חזון למועד.

חדש זקריא

הבה נציגה (קובץ שני, בעריכת משה גורלי, הוצאת ראובן מס, 190 עמודים) 15 מחזות, המתאימים לחוגים דרמטיים ובתי ספר, שעובדו לפי סיפורים קלאסיים שונים — החל במעשה כשפים של שלום עליכם ד כלה בהענק וגנו של אוסקאר ויילד ובאלוף בצלות ואלוף שום של ביאליק. מי שלא ייהנה מן המלים הארמיות והארמיות למחצה, בהן משובצים עיבודים אלה, עלול ליהנות מציווי התפאורות והתלבשות, המלוים את תן. בין הציירים: יוסי שטרן, משה מוקדי, יהודה בקון.

מלחמה ספרותית

המלחמה הבינושית הקרה, הגיעה גם לשטח תפוקת הספרים. השבוע הודיע רדיו מוסקבה כי הוצאות ספרים סובייטיות עומדות להוציא את כתבי שייקספיר, אוהנרי מארק טוויין, ג'ק לונדון וקלאסיקאים אנגלי סכסיים אחרים במהדורות אנגליות של 750 אלף ספסים, למכרם בארצות המערב בזיל הזול. כמה הוצאות ספרים בריטיות ואמריקאיות נכבדו הכריזו כי המפעל הסובייטי החושב נועד רק להשליט תהוה ובוהו בשוקי הספרים, ביקשו ממשלותיהן לאסור על ייבוא הספרות האנגלית האדומה.

ואז, ממה אתפרנס? זה נורא!

דוש, בן ה-35, כמעט וגטרף עליידי ה אקטואליות באחד מערכי שנת 1952: אל מונים הטילו פצצה מעל לשולחן עבודתו במערכת העולם הזה, פצעוהו בראשו. התקפת הגנג של האקטואליות לא נשאה פרי. החודש, כאשר יצא ספרו של דוש לאור, הוברר למעריציו כי קליעתו השתפרה להפליא. אמר אחד מהם: "כנראה שהאקטואליות לא התפרגה אך ורק מפני שאין היא רוצה להשאיר את דוש ללא פרנסה."

טמבל, החולצה המשתרבת החוצה והתלתל השובב, תתפוס מקום כבוד לצידם של מסרי אפנדי, הדוד סם וגיוהן בול הבריטי. בהקדמה לספר אין סימן וזכר לנטייתו הספרותית של דוש. הוא מתאר את עצ" מו רק כצייר, הרודף אחרי חיות טרף נוראה, המכונה בשם אקטואליות. כותב דוש: "לעיתים, בין קליעה לקליעה, עולות בי מחשבות משונות. אי פעם תסע סב לנזותה של האקטואליות. היא תחזור על עיקבותיה. תתנפל עלי ותטרפני. או אולי אני אפגע בה בעוצמה כזו שהיא תמות."